

Casa Sant Pere

Vilada

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Antiga parròquia de Gardilans
Emplaçament Damunt de l'església de Santa Magdalena de Gardilans i sota de la serra de l'Envista

Coordenades:

Latitud: 42.13944
Longitud: 1.95686
UTM Est (X): 413798
UTM Nord (Y): 4665785

Classificació

Número de fitxa 08299 - 43
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIV-XVIII
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: S'ha hagut de reforçar recentment amb totxana els punts de suport del cavall exterior de la pallissa perquè la paret on es recolzen s'estava obrint. El pis superior de la casa també ha estat reforçat amb tirants.

Protecció Inexistent
Número inventari IPA: 3731

Generalitat i altres inventaris

Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: 08300A003000380000SU
Autoria de la fitxa Albert Rumbo Soler i Isaac Soca Torres / Martí Picas INSITU SL
Data de registre de la fitxa: dg., 07/04/2002 - 02:00

Descripció

Casa Sant Pere és una de les masies més singulars de Vilada. Tipològicament s'allunya una mica dels altres masos de la zona i potser s'assimila més als del Ripollès o als de la Garrotxa. L'edifici té una planta rectangular, amb una teulada a doble vessant encarada d'est a oest. Consta d'uns baixos i de dues plantes superiors. Els baixos, als quals s'accedeix per la part de migdia, s'han utilitzat tradicionalment per l'establació de bestiar. L'espai de davant dels baixos, on hi havia l'era originària, ara s'utilitza com a cortal, aprofitant una tanca perimetral de pedra molt ferma. L'accés al primer i al segon pis es feia originàriament per migdia, on hi ha la porta principal, però actualment s'utilitza una porta secundària situada al nord. La façana principal és la del sud. En ella hom hi pot veure les successives ampliacions des del cos primigeni. Pot deduir-se que la major part d'obertures eren en forma d'arcada, però cap al segle XVIII es devien tapiar i es devien substituir pels finestrals actuals, tots amb llandes i muntants de pedra. També han estat tapiades les arcades dels baixos i solament resten obertes la d'entrada a l'estable i la de la porta principal, que presenta unes dovelles molt grans i polides. L'interior conserva elements molt característics, propis de les activitats de la finca. A la part de ponent, força a prop de la casa, s'hi aixeca una gran pallissa distribuïda en 6 calaixos oberts a migjorn i quatre pilars interiors de pedra i coberta de bigues i llates de fusta amb teula àrab. Es tracta d'un molt bon exemplar de pallissa de grans dimensions. Al voltant de la casa poden observar-se múltiples construccions, algunes ensorrades i altres dempeus, que demostren cronològicament les múltiples activitats antròpiques de la zona.

Observacions:

Una inspecció acurada als baixos, segurament permetria endevinar vestigis de les estructures primitives, d'època medieval.

Història

La primera menció del mas Casa Sant Pere la trobem a la documentació el març de 1321. El document en qüestió és una confirmació de domini que l'abat Bernat de la Portella fa a Arnau de Casa Sant Pere ("Arnaldo de Domo Sancti Petri"). Aleshores Arnau ja pagava diversos censos: la tasca, una perna de cansalada de porc, 5 sous i 4 diners, 2 fogasses i 2 albergues al batlle del monestir. Se li oferia també la possibilitat de redimir la seva remença amb el pagament de 100 sous. No obstant, els Casa Sant Pere mai van ser lliures de la remença fins a la desaparició d'aquesta institució. El 1335 el mateix abat de la Portella actualitzà i augmentà els censos que pagava aquest mas. Des del segle XIV les referències a aquest indret són constants a la documentació. Els Casa Sant Pere van adquirir un gran poder econòmic a mitjan segle XVI, època de la qual també tenim detallats inventaris de la masia. Els inventaris també informen del gran nombre de documents -ara perduts- que aleshores posseïa la casa. L'inventari més detallat és de 1592, el qual també informa de l'existència "en un forat de les biges, sobre del capsal del llit, nou dobles de or de dues cares, embolicats ab un pergamí". L'expansió dels Casa Sant Pere continuà fins que a finals del segle XVII van emparentar amb els Eures de la Quar, que també van contribuir a engrandir el patrimoni. Els serveis que els Eures de Casa Sant Pere van fer a favor de Felip d'Anjou, durant la Guerra de Successió, els serviren també per aconseguir el títol de Ciutadans Honrats de Barcelona. En motiu d'això, durant el segle XVIII són els únics personatges, oriünds de Vilada, amb títol nobiliari. Cap al segle XIX notem una paulatina disminució dels Casa Sant Pere en les relacions de poder existents al terme i la masia es consolidà únicament com a finca de caràcter agropecuari. Aquesta situació es va mantenir fins a mitjan segle XX, quan va esdevenir una masoveria. Cap a 1975 se'n habilità alguna part com a casa de colònies. Actualment una part de la casa es continua dedicant a les activitats agropecuàries, mentre que l'altra ha estat adaptada com a segona residència. És propietat de la família Marginet de la Nou. Cal fer notar que el nom de Casa

Sant Pere, a part de constituir un curiós hagiòtopònim que no caldria perdre de vista en futures recerques, sempre el trobem escrit i pronunciat amb els tres mots. De tal manera que és freqüent trobar a la documentació la reiteració "casa Casa Sant Pere", "mas Casa Sant Pere" o, en llatí molt vulgaritzat, "manso de Domo Sancti Petri". Per altra banda, cal fer constar que totes les persones cognominades Casa Sant Pere (freqüentment també Casasanpere o Casasampere) que hi ha escampades per la geografia catalana tenen, de ben segur, el seu origen en aquesta antiga masia.

Bibliografia

AADD (1994: 185).
BERNADICH (1991: 194).
SOCA (en curs: s. p).

